

ACABO DE REBRE LA NOTÍCIA DE L'ATRIBUCIÓ DEL Premi d'Honor de les Lletres Catalanes a l'escriptor valencià Joan Fuster i Ortells, al curs de la Festa de Maig, el dia 14, al Palau de la Música de Barcelona. Aquest homenatge desperta en el meu cor de militant per la cultura catalana, en plena activitat cap els anys 1960-1962, un accent particular. Buscant afanyadament en els meus arxius dissortadament incomplets, vaig mirar de trobar uns documents relatius a una visita que el premiat va fer a Perpinyà en aquesta època però només vaig trobar, com a referència, una lletra, datada del 4 d'agost de 1961, de M. E. Cahner que fou alguns anys després expulsat, per una temporada, d'Espanya i que tingué una influència considerable com a animador de les Edicions 62, en la renaixença de les publicacions de llengua catalana.

Em deia: "Fa unes setmanes vam saludar-vos, a vós i al vostre fill, i vam parlar de l'interès de fer una reunió amb joves perpinyanesos, barcelonins i valencians. Dissabte dia dotze d'aquest mes d'agost, tindrem ocasió de passar per la vostra casa la meua muller i jo, acompanyats per un o dos universitaris valencians, que tenen molt d'interès de conèixer els estudiants catalans de Perpinyà i de Montpeller. Fóra possible que el vostre fill ens reunís alguns interessats a tenir relacions amb estudiants dels Països Catalans? Aquest podria ésser l'inici d'uns contactes més amplis i de possibles viatges de tipus col·lectiu..."

Vaig rebre aquesta proposició al lloc on passava les vacances i naturalment no era qüestió d'organitzar una reunió d'estudiants a Perpinyà al mig de l'estiu. L'encontre fou, doncs, reportat a més tard i encara que em sigui impossible de recordar exactament les dates, puc pensar que fou en aquest mateix any 1961 i probablement al mes d'octubre. Amb molta feina havia provat reunir algunes persones al local contigu de la Société agricole, scientifique et littéraire, en l'Hotel Pams on, justament aquest dia, tenia lloc l'elecció del President de l'Associació dels Estudiants. Era l'època heroica dels primers passos del Grup Rossellonès d'Estudis Catalans –GREC– i d'altra banda de l'Institut d'Études Universitaires de Perpignan. Ademés, Joan Fuster, bé que conegut en els medis literaris de Catalunya, no havia obtingut encara –si no m'enganyo sobre les dates– la fama que devia donar-li la publicació, justament per les Edicions 62 –col·lecció "A l'abast" núm. I– d'un llibre importantíssim per la coneixença de les condicions històriques, econòmiques, socials, culturals i polítiques de la mentalitat valenciana de l'època i del seu substrat català.

Per la raó que sigui em va costar molt de reunir d'unes vint a trenta persones per escoltar Fuster i els dos estudiants valencians, l'un de dret i l'altre de medicina que l'acompanyaven en aquest viatge a la descoberta dels "germans" del Rosselló. Els "germans", ells, votaven i em fou molt difícil de fer venir al temps d'un cop d'ala d'oreneta, un o dos dels organitzadors. La majoria de l'assemblea era constituïda per un grup de *routiers* (escoltes adults) que el seu cap, davant de les meves sol·licitacions havia acceptat d'arreplegar i conduir a l'Hotel Pams. Hi havia naturalment també la meua dona, els meus fills i algunes altres persones de les quals no tinc una memòria exacta.

Segurament, Fuster, que no vaig tenir, personalment, mai més l'avinentsa de retrobar, deu haver guardat de la seva estada a Perpinyà, una impressió desoladora sobre la situació de la cultura catalana entre els rossellonesos i sobretot sobre la qualitat del sentiment que aquesta cultura constituïa un fons comú des de les palmeres d'Elx fins a la nevera del Canigó. És que, ell, no havia tingut l'ocasió de cantar a l'Olimpia com ho faria alguns anys després, Raimon, i no havia rebut el visat de la capital de França per despertar l'interès dels perpinyanesos.

La plaça presa per l'anècdota –anècdota als meus ulls significativa– no em permet de parlar-vos de l'obra de Fuster. Si heu anat a l'exposició del Llibre Català que acaba de tenir lloc a la Sala Aragó o si entreu a la Llibreria As de Bastos al carrer Sant Mateu o si en parreu al vostre llibreter haureu obtingut o podreu obtenir informacions més completes sobre la producció de Joan Fuster qui, als seus 52 anys, ha realitzat una obra considerable com a poeta, polemista, assagista, historiador, crític literari i ha reeixit a sensibilitzar tota una joventut valenciana de la seva identitat nacional en el marc general de tots els Països Catalans. Sensibilització probablement més ampla i fonda que la que hem pogut obtenir ací quan hom pensa que, a despit de la distància, un centenar de joves valencians, tots catalanoparlants, varen participar a la darrera Universitat Catalana d'Estiu i que se n'esperen una colla més en la pròxima; mentre que l'estol dels joves rossellonesos participants creix d'any en any, al menys fins ara, amb una lentitud geològica.

La Croix des Pyrénées Orientales, 1 de juny de 1975

Homenatge anecdòtic a Joan Fuster

Pau Roure

Escriptor